

ทิวลิปสยาม ไม้ดอกส่งออกมูลค่า

สถาบันวิจัยพืชสวน

ทิวลิปสยาม (Siam Tulip) หรือปทุมมา เป็นไม้ดอกกลุ่มพืชหัวที่ประเทศไทยมีการส่งออกจำนวนมาก ในปี 2561-2565 มูลค่าการส่งออกปทุมมารวมประมาณ 94 ล้านบาท จำแนกเป็น หัวพันธุ์ที่ยังไม่งอก 90 ล้านบาท หัวพันธุ์งอกหรือมีดอก 1.4 ล้านบาท และดอก 2.8 ล้านบาท โดยหัวพันธุ์ที่ยังไม่งอก ตลาดสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ปากีสถาน ญี่ปุ่น และจีน หัวพันธุ์งอกหรือมีดอก ตลาดสำคัญคือ อิตาลี เกาหลี ขณะที่ตลาดดอกปทุมมาตัดดอกคือ สิงคโปร์ ฮองกง จีน และอินโดนีเซีย

ปทุมมาจึงเป็นไม้ดอกที่มีศักยภาพและน่าสนใจ เนื่องจากเป็นไม้ดอกเมืองร้อนที่มีดอก รูปทรงที่โดดเด่น และตลาดมีความต้องการหัวพันธุ์ปทุมมามากกว่า 200 ล้านบาทต่อปี โดยไม้กระถางและดอกปทุมมามีศักยภาพในการขยายตลาดในจีน เนื่องจากเป็นตลาดขนาดใหญ่ มีระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมและสร้างตลาดอย่างเป็นระบบได้ รวมถึงอาเซียน เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ที่มีการนำเข้าหัวพันธุ์ปทุมมาเพิ่มสูงขึ้นจากที่ผ่านมา จึงเป็นโอกาสในการขยายตลาดไม้ตัดดอกปทุมมา

กรมวิชาการเกษตร รวบรวมพันธุ์ปทุมมาจากแหล่งต่าง ๆ มากกว่า 500 สายพันธุ์ ประกอบด้วยพันธุ์พืชเมือง 353 สายพันธุ์ จำแนกเป็นกระเจียว 53 สายพันธุ์ และปทุมมา 300 สายพันธุ์ พันธุ์ลูกผสมเชิงสาย 114 สายพันธุ์ จำแนกเป็นกระเจียว 19 สายพันธุ์ และปทุมมา 95 สายพันธุ์ และพันธุ์การค้า 30 สายพันธุ์ มีการอนุรักษ์พันธุ์ทั้งในสภาพแปลง แสดงพรรณพืชที่เลียนแบบระบบนิเวศตามธรรมชาติ ในโรงเรือนพรางแสง และเก็บรักษาในสภาพปลอดเชื้อ รวมทั้งมีองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์ การผลิต ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันปทุมมาในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ

ในปี 2548-2553 ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ปทุมมา และคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้มีพันธุ์หลากหลาย ด้วยลูกผสมพันธุ์ใหม่ ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 ไว้มากถึง 71 พันธุ์ ต่อมาปี 2562-2565 ได้รับรองพันธุ์เป็นพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร จำนวน 4 พันธุ์ ได้แก่ เชียงราย 1 เชียงราย 2 เชียงราย 3 และ เชียงราย 4 ซึ่งพันธุ์เหล่านี้มีความโดดเด่นด้านลักษณะช่อดอก สีและการเรียงตัวของกลีบประดับ ก้านช่อดอกแข็งแรง ออกดอกเร็ว ผลผลิตช่อดอกมาก การแตกกอดี อายุการใช้งานบนต้น และอายุดอกในการปักแจกันนาน

การนำไปใช้ประโยชน์

จากการดำเนินการวิจัยแบบครอบคลุมงานหลายสาขา ทั้งการพัฒนาพันธุ์เพื่อสร้างลูกผสมใหม่ ทดสอบพันธุ์ และประเมินภาพรวมของตลาด การขยายพันธุ์และผลิตหัวพันธุ์ปลอดโรค เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องเหมาะสม การผลิตปทุมมานอกฤดู ระบบการปลูกในวัสดุปลูกที่ไม่ใช้ดิน (substrate culture) เพื่อลดปัญหาการระบาดของโรคทางดิน วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวดอกและหัวพันธุ์ การพัฒนาเทคโนโลยีโรงเรือน และการอารักขาพืช สามารถถ่ายทอด

ทิวลิปสยาม ไม้ดอกส่งออกมูลค่า

สถาบันวิจัยพืชสวน

เทคโนโลยีให้เกษตรกรและภาคเอกชนนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งผลให้การส่งออกและการตลาด มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น 15-20%

ทั้งนี้กรมวิชาการเกษตรยังดำเนินการพัฒนาพันธุ์อย่างต่อเนื่อง ในปี 2566 ได้พันธุ์ปทุมมาลูกผสมที่มีความทนทาน ต้านทานต่อโรคเหี่ยวหรือโรคหัวเน่า คัดเลือกได้ 8 สายพันธุ์ สำหรับใช้เป็นไม้กระถาง 5 สายพันธุ์ ไม้ตัดดอก 3 สายพันธุ์ ซึ่งหลายพันธุ์มีกลีบประดับสีขาวที่ตลาดจีนนิยมด้วย ซึ่งการพัฒนาพันธุ์ให้มีความหลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ความหลากหลายของรูปแบบผลิตภัณฑ์ จะเป็นโอกาสในการสร้างความเป็นที่หนึ่งให้กับทิวลิปสยาม

ปทุมมาพันธุ์เซียงราย 1

ปทุมมาพันธุ์เซียงราย 2

ปทุมมาพันธุ์เซียงราย 3

ปทุมมาพันธุ์เซียงราย 4

ทิวลิปสยาม ไม้ดอกส่งออกมูลค่า

สถาบันวิจัยพืชสวน

แปลงอนุรักษ์กระเจียว และปทุมมา

ปทุมมาลูกผสมเชิงรายได้ในโรงเรือน

